

08 i 15. 02.2021r., kl. III as

Zadanie domowe (do 15.02):

<https://quizizz.com/join?gc=57527148>

08.02 2021r

Temat 1: Obszar, granice i sąsiedzi Polski.

<https://epodreczniki.pl/a/przeczytaj/D1FuadJMv>

1. Całkowita długość granicy państwowej wynosi **3511 km**, z czego **3071 km** to **granica lądowa**, a **440 km** – to **granica morska**. Natomiast **linia brzegowa** liczy sobie **770 km**. Polska graniczy z siedmioma państwami:

- Czechy – 796 km – granica polsko-czeska;
- Słowacja – 541 km – granica polsko-słowacka;
- Ukraina – 535 km – granica polsko-ukraińska;
- Niemcy – 467 km – granica polsko-niemiecka;
- Białoruś – 418 km – granica polsko-białoruska;
- Rosja (Obwodem Kaliningradzkim)– 210 km – Granica polsko-rosyjska;
- Litwa – 104 km – granica polsko-litewska;

Morskie wody wewnętrzne – wody, znajdujące się między lądem, a wewnętrzną granicą (linią podstawową) morza terytorialnego. Zalicza się do nich zatoki morskie o określonej szerokości, zatoki historyczne oraz wody portów morskich (akwatoria). Podlegają całkowitej i wyłącznej władzy państwa nadbrzeżnego, rozciągającej się również na przestrzeń powietrzną i dno akwenu (administracja morska). Zasięg polskich, morskich wód wewnętrznych:

- Część Jeziora Nowowarpieńskiego i część Zalewu Szczecińskiego wraz ze Świną i Dziwną oraz Zalewem Kamieńskim, znajdująca się na wschód od granicy państwowej, między Rzeczpospolitą Polską, a Republiką Federalną Niemiec, oraz rzeka Odra, pomiędzy Zalewem Szczecińskim, a wodami portu Szczecin;
- Część Zatoki Gdańskiej, zamknięta linią podstawową, biegnącą od punktu o współrzędnych 54°37'36"N 18°49'18"E (na Mierzei Helskiej) do punktu o współrzędnych 54°22'12"N 19°21'00"E (na Mierzei Wiślanej);
- Część Zalewu Wiślanego, znajdująca się na południowy zachód od granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską, a Federacją Rosyjską na tym Zalewie;
- Wody portów określone od strony morza, linią, łączącą najdalej wysunięte w morze stałe urządzenia portowe, stanowiące integralną część systemu portowego.

Za granicę morską przyjmuje się linię na morzu biegnącą w odległości 12 mil morskich (około 22 km) od linii brzegowej. Polska ma 440 km granicy morskiej na Morzu Bałtyckim; dla porównania długość linii brzegowej wynosi 775 km, składają się na nią m.in. wyspy i mierzeje

Temat 2, 3: Budowa geologiczno- tektoniczna Polski na tle Europy. Platforma wschodnioeuropejska.

15.02.2021r

Temat 1- 3: Platforma paleozoiczna- charakterystyka. Obszar fałdowań alpejskich; podział i charakterystyka Karpat

<https://epodreczniki.pl/a/geologiczna-przeszlosc-polski/DwyIUbLeL>

https://www.geografia24.eu/geo_prezentacje_rozsz_3/383_1_srodowisko_przyrodnicze/r3_1_02a.pdf

<https://epodreczniki.pl/a/przeczytaj/D9kI4EmH7>

- Platforma prekambryjska
- Kompleksy skalne górotwórczości hercyńskiej
- Monokliny platformy paleozoicznej
- Intruzje granitowe różnego pochodzenia na powierzchni
- Pokrywa osadowa (mezozoik) orogenezy alpejskiej
- Fliszowe kompleksy skalne (kreda-miocen), o. alpejska
- Kompleksy skalne orogenezy kaledońskiej przekształcone podczas fałdowań hercyńskich
- Zapadliska kenozoiczne orogenezy alpejskiej

Wielkie jednostki geologiczno-tektoniczne w Polsce

Na obszarze Polski stykają się trzy zasadnicze jednostki struktury geologicznej kontynentu:

- platforma wschodnioeuropejska
- paleozoiczna strefa fałdowa
- alpejskie pasmo fałdowań

Legenda:

Budowa geologiczna Polski na tle Europy.

Budowa geologiczna naszego kraju na tle Europy należy do bardzo skomplikowanych, z uwagi na fakt położenia Polski na pograniczu trzech wielkich jednostek strukturalnych kontynentu: prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, platformy paleozoicznej oraz obszaru fałdowań alpejskich. Przez terytorium Polski przebiega bardzo ważna linia tektoniczna zwana linią T-T (od nazwisk odkrywców), która oddziela monotonną i mało urozmaiconą budowę geologiczną Europy Pn-Wsch, od bardzo skomplikowanej i urozmaiconej budowy Europy Pd-Zach. Linia ta przebiega na wysokości Kołobrzegu, a dalej poprzez Bydgoszcz, Warszawę po Roztocze.

Budowa Polski Pn-Wsch - platforma prekambryjska.

Polska Pn –Wsch charakteryzuje się typową budową platformową, gdzie skały prekambryjskie mające nierzadko kilka miliardów lat, znajdują się na znacznej głębokości pod pokrywą skał osadowych, ułożonych prawie poziomo, a powstałych w późniejszych okresach geologicznych- erze paleozoicznej, mezozoicznej i kenozoicznej. Na obszarze Polski nie występują tarcze prekambryjskie charakteryzujące się obecnością skał prekambryjskich bezpośrednio pod powierzchnią ziemi. Obszary takie występują na terenie Skandynawii jako Tarcza Bałtycka i na obszarze Ukrainy jako Tarcza Ukraińska.

Platforma prekambryjska obejmuje na terenie dzisiejszej Polski obszar Mazur, Żuław Wiślanych, część Mazowsza oraz Lubelszczyznę i stanowi z pozostałą częścią Europy Pn-Wsch powstały najwcześniej trzon kontynentu.

Budowa platformy paleozoicznej.

Platforma ta rozciąga się na pd-zach od linii T-T, a była kształtowana głównie podczas fałdowań paleozoicznych. W najstarszym fałdowaniu zwanym kaledońskim, które miało miejsce w ordowiku i sylurze powstały G. Świętokrzyskie i środkowa część Sudetów, tzw. otoczenie Kotliny Kłodzkiej (Góry Sowie, Stołowe, Bystrzyckie, Złote). Są to najstarsze górotwory w Polsce. W fałdowaniu hercyńskim (karbon, początek permu) ostatecznemu wypiętrzeniu uległy Sudety a G. Świętokrzyskie uległy odmłodzeniu. W okresie karbonu powstawały również liczne zapadliska tektoniczne z których największym jest Śląsko-Krakowskie wypełnione pokładami węgla. Surowiec ten powstał z roślinności karbońskiej, której w związku z niestabilnością skorupy ziemskiej, wywołanej ruchami górotwórczymi, przerwany został proces rozkładu i w warunkach beztlenowych doszło do uwęglenia roślin (proces karbonatyzacji). W okresie permu klimat się osuszył i liczne morza zalegające obszar Polski uległy osuszeniu dając pokłady soli w postaci tzw. wysadów solnych (Wał Kujawsko-Pomorski).

Obszary fałdowań alpejskich.

Tereny te obejmują geologicznie najmłodszy obszar pd-wsch Polski, do którego należy łańcuch Karpat i znajdujące się na przedpolu Zapadlisko Przedkarpackie. Do schyłku ery mezozoicznej podobnie jak na obszarze całej południowej Europy zalegało tu rozległe morze zwane Praoceanem Tetydy, w którym osadzały się liczne serie skalne. Osady te na skutek nacisku od południa płyty afrykańskiej na kontynent europejski przez wiele milionów lat najpierw uległy sfałdowaniu a następnie wypiętrzeniu, dając wszystkie najwyższe masywy górskie Europy: Alpy, Pireneje, Apeniny, Karpaty, Bałkany.

Polskie Karpaty geologicznie dzielimy na wewnętrzne, powstałe znacznie wcześniej do których zaliczamy Tatry, Podhale, Pieniny oraz zewnętrzne powstałe w końcowej fazie fałdowania alpejskiego i zaliczamy do nich Beskidy. Beskidy dzielą się na Zachodnie (np. Śląski, Żywiecki, Mały, Makowski, Wysoki, Gorce) oraz wschodnie do których należą tylko Bieszczady. Granicą pomiędzy Beskidami jest Przełęcz Łupkowska. Najmłodszy geologicznie obszar Polski to Zapadlisko Przedkarpackie, obejmujące dzisiaj przede wszystkim Kot. Sandomierską, Oświęcimską, część Niecki Nidziańskiej oraz Wyż . Śląskiej. Teren ten długo zalany wodą sprzyjał osadzaniu się złóż mineralnych do których należy sól podkrakowska, gipsy nidziańskie, siarka tarnobrzeska oraz złoża ropy naftowej i gazu ziemnego na Podkarpaciu.